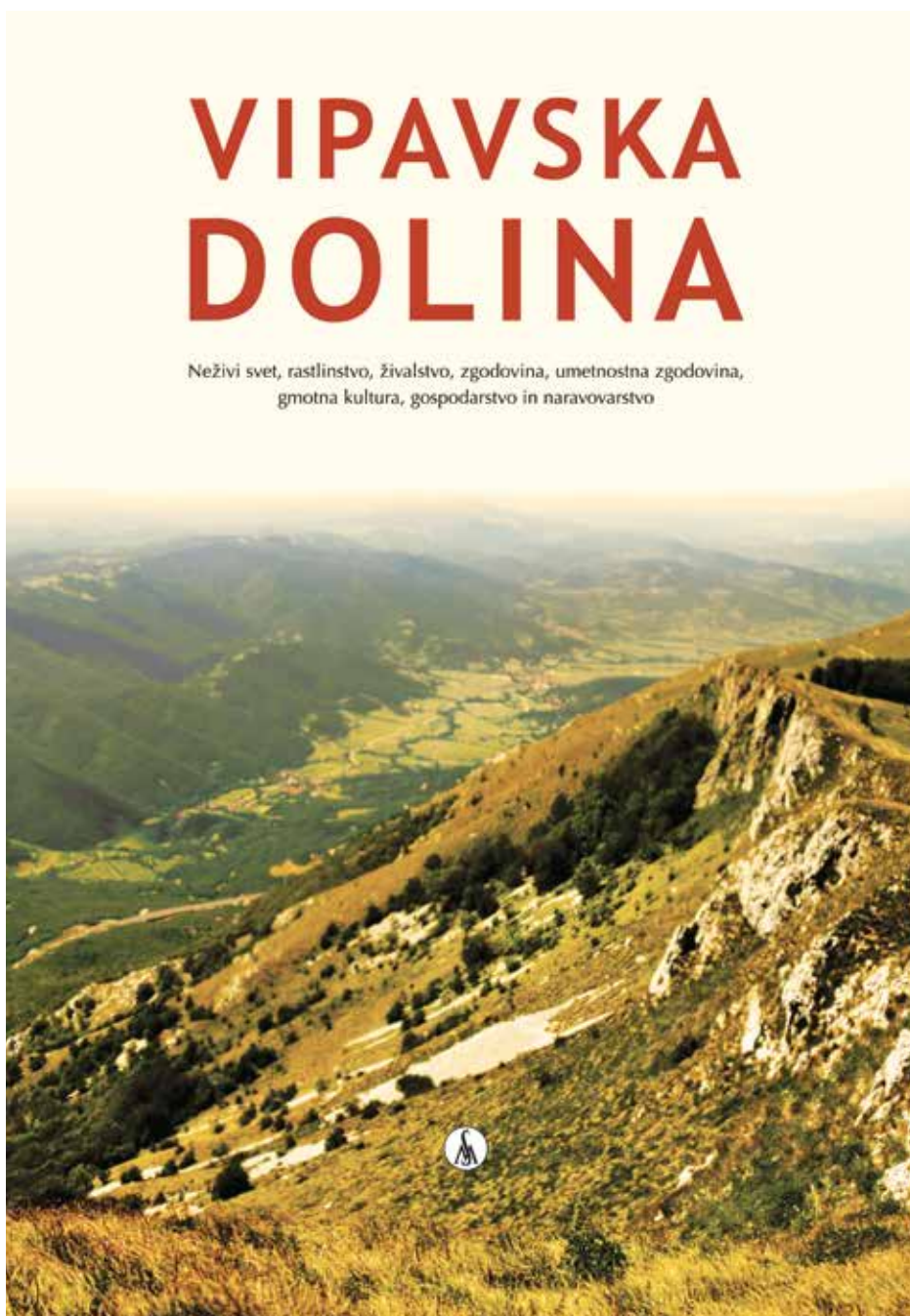


Založba Slovenska matica se je po izdaji knjige *Ljubljansko barje* v okviru zbirke Slovenske pokrajine odločila nadaljevati z obravnavo značilnih slovenskih pokrajin. Tako je v svoj program, pod uredništvom Jerneja Pavšiča, vključila knjigo z naslovom *Vipavska dolina: Neživi svet, rastlinstvo, živalstvo, zgodovina, umetnostna zgodovina, gmotna kultura, gospodarstvo in naravovarstvo*. K sodelovanju so pritegnili več kot trideset strokovnjakov z različnih področij naravoslovja, humanistike in družboslovja, ki izčrpno obravnavajo posamezna poglavja. Ta skupaj tvorijo 380 strani, v zajetni knjigi s trdo vezavo. Poleg slovenskega besedila so v knjigi tudi angleški povzetki poglavij in obsežen seznam bibliografije. Knjigo je moč kupiti za 39 evrov.

Sredi poletja sem prejela obvestilo, da je izšla obširna monografija o Vipavski dolini. Kot Vipavka sem bila tega najprej zelo vesela, ko pa sem prebrala, kaj vse zajema monografija in kdo so avtorji prispevkov, so me začeli obhajati mešani občutki. Kot biologinja in naravovarstvenica delujem v tem prostoru ljubiteljsko in profesionalno že dvajset let. Marsikateri od soavtorjev te monografije se je kot terenski biolog kalil tudi na »mojih« bioloških raziskovalnih taborih, zato sem bila presenečena, da ni nihče omenil, da se pripravlja tako obsežno in pomembno delo za Vipavsko dolino. Drugi razlog za mešane občutke je bil sam izbor avtorjev. Vendar sem se odločila, da si ne bom ustvarjala mnenja o knjigi, še preden jo preberem.

Knjigo sem seveda, ko sem jo dobila v roke, z zanimanjem prelistala. Fotografija na naslovnici bi lahko bila boljša in tudi uvodnik bi lahko napisal kdo, ki bi zbornik prebral in se na obravnavano temo spoznal, a to mi ni pokvarilo veselja ob branju naslednjih prispevkov. Monografija najprej podrobno predstavlja neživi svet Vipavske doline: geološke razmere, vode, tla in podnebje. Svoj prostor v monografiji je našel tudi prispevek o plazovih, ki prebivalcem doline povzročajo nemalo problemov. Zelo natančna predstavitev tem me je navdušila, saj sem našla odgovore na marsikatero vprašanje, ki se mi je v preteklosti zastavljalo, pa nisem vedela, kje naj iščem odgovor nanj.



Naslovnica.

Kot biologinja sem se še posebej poglobila v poglavja o rastlinstvu in živalstvu. Končno imamo na enem mestu zbrane podatke o rastlinstvu, mehkužcih, potočnih rakah, podzemni favni, kačjih pastirjih, kobilicah, hroščih, dnevnih in nočnih metuljih, ribah in piškurjih, dvoživkah, netopirjih ... Resnično sem vesela, da je toliko prostora, skoraj polovica knjige, namenjenega živi naravi, saj je živa narava v marsikateri monografiji veliko bolj skopo predstavljena.

Naravoslovnemu sklopu sledijo družboslovne vsebine: zgodovina Vipavske

doline od najstarejših sledi naselitve do vojne za osamosvojitve Slovenije, etnološki oris, arhitektura podeželskih naselij, kmetijstvo, gospodarstvo, slikarstvo in naravovarstvo. Tudi v tem delu monografije lahko Vipavci izvemo marsikaj novega o svoji dolini. Še posebej vesela sem zapisov o arheoloških najdbah, saj so te običajno predstavljene v strokovni literaturi, navadni »smrtniki« pa do takih informacij težje pridemo.

Na žalost pa me tudi sedaj, ko sem monografijo prebrala, še vedno obhajajo mešani občutki o njej. Med branjem se

mi je zastavilo več vprašanj. Prvo od njih je, komu je ta zbornik namenjen. Nekateri prispevki so tako strokovni, da jih lahko razume le strokovnjak z določenega področja, drugi so povsem poljudni. Zanima me tudi, zakaj si založba ni privoščila lektorja. Ali so avtorji videli postavitev svojih prispevkov pred objavo? Nekatere slike imajo namreč napačne ali pomanjkljive podnapise, kar bi avtorji prispevkov morali opaziti in popraviti. Očitno je tudi, da nekateri pisci naših krajev ne poznajo prav dobro. V prispevku o klimi, na primer, se omenja burja s sunki do 40 m/s. To je 144 km/h! Vsak domačin ve, da taka jakost ni nič posebnega in da o hudi burji jamramo šele, ko gre hitrost sunkov proti 200 km/h, marsikdaj pa je še močnejša. Moti tudi nepravilno sklanjanje krajevnih imen, kar bi lektor – domačin – hitro popravil. Ne vem, kdaj bomo Vi-

pavci dobili naslednjo tako monografijo, če jo bomo sploh kdaj dočakali; zato sem toliko bolj razočarana nad nedoslednostmi, ki se v njej pojavljajo. Nekatere vsebine se ponavljajo, druge so izrazito pomanjkljive ali povsem spregledane. Kako je lahko avtor poglavja o sesalcih povsem spregledal vse žužkojede, od glodavcev pa omenil le navadnega polha in veverico? Ali je slikarstvo v Vipavski dolini res omejeno samo na poslikave cerkva? Kje so Venó Pilon in drugi mednarodno priznani likovni umetniki Vipavske doline?! Kaj pa pisatelji in ostali umetniki? Kdo je naredil izbor tem za monografijo? In kdo je izbiral avtorje? Zakaj niso bili kot avtorji pri določenih poglavjih vključeni strokovnjaki, ki se profesionalno ukvarjajo s področji, ki jih monografija zajema, poznajo teren in imajo sveže podatke? Taki so na primer domači ornitologi,

zaposleni pri Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, zgodovinarji Goriškega muzeja, naravovarstveniki novogoriške enote Zavoda RS za varstvo narave ... Namesto monografije, na katero bi lahko bili vsi ponosni, smo dobili kolaž kvalitetnih prispevkov, ki se prepletajo s površnimi in mestoma tudi napačnimi zapisi amaterjev. Škoda ... ✨

Mednarodna noč netopirjev 2014

Besedilo in foto: Simon Zidar

Netopirji – grozna in temačna leteča bitja, ki se zapletajo v lase, po vampirsko pijejo kri ali pa zgolj delajo nesnago. Točno takšne stereotipe in asociacije o netopirjih želimo člani Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev odpraviti iz podzavesti ljudi v sklopu promocije netopirjev za javnost. Raznolike dejavnosti z namenom približanja netopirjev, njihovega pomena in ogroženosti kar najširši javnosti izvajamo še posebej zgoščeno vsako leto konec avgusta in v septembru, ko pra-

znujemo Mednarodno noč netopirjev. Dogodek, ki je na mednarodnem nivoju organiziran pod okriljem organizacije Eurobats in se odvija v mnogih državah skoraj istočasno, je letos potekal že šestnajstič. V sodelovanju s 14 vladnimi in nevladnimi organizacijami smo tako od 6. do 20. septembra izvedli 8 dogodkov v različnih krajih po Sloveniji: Ljubljana, Podkraj, Kuzma, Cven, Novo mesto, Grosuplje, Češnjevke na Gorenjskem. Vlogo netopirjev v naravi in njihove zanimive prilagoditve smo predstavili na

šestih predavanjih oz. predstavitev, na enem dogodku pa smo govorili o negativnem vplivu svetlobnega onesnaženja na netopirje in druge živali. Netopirje smo na petih dogodkih lahko celo opazovali v naravi. V večernem času smo netopirje spremljali, kako izletavajo iz dnevnih zatočišč – cerkva ali jam –, oz. poslušali njihove visokofrekvenčne kliče preko detektorjev. To je obiskovalce naših dogodkov, še posebej otroke, najbolj navdušilo. Izvedli smo tudi dve čistilni akciji odstranjevanja gvana in dve delavnici: izdelovanje lesenih netopirnic in ustvarjanje netopirjev iz papirja. Tako je netopirje kot zanimiva in prav nič strašna bitja na Mednarodni noči netopirjev 2014 spoznalo vsaj 320 ljudi. Vse, ki vas zanima skrivnostni svet živali, pa že danes lepo vabimo na 17. Mednarodno noč netopirjev konec avgusta in v septembru 2015! ✨



Opazovanje netopirjev pri cerkvi sv. Janeza Krstnika v Podkraju.



Izdelovanje netopirnic v ZOO Ljubljana.